

Հաճելի է նշել, որ մաշտոցյան բարձր մրցանակի առաջին դափնեկիրը՝ հեղինակն է բազմաթիվ այլ կարևոր գիտական աշխատությունների, մեր հարուստ մատենագրության հմուտ և մեղմաչափ հետազոտողն ու հայագիտական մտքի փայլուն ներկայացուցիչներից մեկը, և ավելի քան 15 տարի նրան է վստահված ձեռագրագիտական և աղբյուրագիտական խոշորագույն և միջազգային հռչակ վայելող հաստատություն՝ Մ. Մաշտոցի անվան Մատենադարանի տնօրինության պատվավոր ու պատասխանատու պաշտոնը:

Հայ գրի ու դպրության հիմնադիր անմահ Մեսրոպ Մաշտոցի անունով սրբազործված արժանի մրցանակը կողեշնչի և ստեղծագործական նոր թափ կհաղորդի բազմավաստակ գիտնականին, նորանոր մեծարժեք աշխատություններով հարստացնելու հայագիտության գանձարանը:

Հ. ՓԱՓԱՋՅԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ

1969 թ. հունիսին տեղի ունեցավ ՀՍՍՀ ԳԱ պատմության ինստիտուտի երիտասարդ գիտաշխատողների հերթական նստաշրջանը, որտեղ կարգացվեցին մի շարք ուշադրավ գեկուցումներ, ինստիտուտի կրտսեր գիտաշխատող Պ. Մայիլյանը իր գեկուցման մեջ անդրադարձավ Անդրկովկասում Հոկտեմբերյան սոցիալիստական մեծ հեղափոխության հաղթանակի ուշացման պատճառների լուսարանմանը՝ սովետահայ պատմագրության մեջ:

«Հայ ժողովրդի գավակների մասնակցությունը Լենինգրադի հերոսական պաշտպանությանը 1941—1943 թվականներին» թեմայով գեկուցում կարգաց կրտսեր գիտաշխատող Մ. Սահակյանը, Նա ՍՍՀՄ պաշտպանության մինիստրության Պողոսկի, Լենինգրադի ռազմածովային ու պատմության ինստիտուտների Հայրենական պատերազմի պատմության արխիվներից հավաքած հարուստ նյութերի հիման վրա, ցույց տվեց, թե 1941—1943 թվականներին Լենինգրադի հերոսական պաշտպանությանը մոտավորապես որքան հայեր են մասնակցել, ի դեպ, Մ. Սահակյանը մատնանշեց հայ մարտիկների նոր անուններ, որոնք պատերազմի առաջին իսկ տարում զոհվել էին քաջաբար:

Հայրենական մեծ պատերազմի շրջանի պատմությանն էր նվիրված նաև Լ. Հովնանյանի գեկուցումը, Նա ընդգծեց ամերիկահայ մամուլի, հատկապես («Լրաբեր» և «Հայաստանի կոչնակ») առաջադիմական թերթերի դերն ու նշանակությունը հիտլերյան զավթիչների դեմ մղված պայքարում:

1904—1917 թվականներին Ամերիկայում անգլերեն լեզվով լույս տեսնող թերթերի գործունեության լուսարանմանն էր նվիրված կրտսեր գիտաշխատող Դ. Սրապյանի գեկուցումը, Ելնելով թերթերում գետեղված նյութերի գաղափարական բովանդակությունից, Դ. Սրապյանը ընթերցեց այդ օրգանների քաղաքական ուղղությունը:

Ազգային-ազատագրական պայքարում Գ. Սրվանձտյանի կատարած դերի մասին գեկուցեց ինստիտուտի կրտսեր գիտաշխատող Է. Կոստանդյանը, Հարուստ նյութերի հիման վրա Նա հանգամանորեն մեկնարանեց խոշոր բանահավաք, հասարակական գործիչ Սրվանձտյանի գործունեության նշանակությունը ազգային-ազատագրական պայքարում:

Ուշադրությամբ լսվեց ասպիրանտ Է. Դանիելյանի «Աշխարհագրական մատերիալիզմի քննադատությունը» թեմայով գեկուցումը, Է. Դանիելյանը Լ. Մելնիկովի «Քաղաքակրթությունը և մեծ պատմական գետերը» գրքի մասնակի լօրինակների հիման վրա քննադատեց աշխարհագրական մատերիալիզմը, Հարցը հիմնավորված լուսարանելու նպատակով Նա վկայաբերեց մարքսիզմ-լենինիզմի կլասիկների դրույթները և ցույց տվեց աշխարհագրական միջավայրի դերն ու տեղը մարդկային հասարակության պատմության մեջ:

Ինստիտուտի կրտսեր գիտաշխատող Հ. Կարազյոզյանի գեկուցումը նվիրված էր ուրարտական արքաների կատարած հեռավոր արշավանքներին: Զեկուցողը մեկնարանեց վայրերի անունները, առաջին անգամ ստուգաբանեց մի քանի տեղանուններ, նշեց Հայկական լեռնաշխարհից դուրս գտնվող այն վայրերը, որտեղ, ինչպես գեկուցողն էր ենթադրում, արշավել էին ուրարտացիները:

Հայ ժողովրդի հին շրջանի պատմության ուսումնասիրությամբ է զբաղվում նաև կրտսեր գիտաշխատող Ժ. Էլչիրեկյանը, Զեկուցման համար Նա ընտրել էր «Ասորիքը Հայաստանի կազմում» թեման: Երիտասարդ գիտաշխատողը վեր հանեց Սելեկյան թագավորության անկման և Տիգրան II կողմից Ասորիքի դրավման հետ կապված առանձին հարցեր, որոնք մինչ այժմ բավարար ուսումնասիրության չէին արժանացել:

Ս. ՆԱԶԱՐՅԱՆ